



Knotploeg Duiven

Duiven, 15 april 2023.
Aan: Het bestuur van Knotploeg Duiven
Betreft: Samenvatting cursus sinusbeheer aan de Laarstraat
door Lotte Ballering (SLG)

Als voorbereiding heeft een ieder zich voorbereid met het lezen van de "Sinushandleiding" van Jurgen Couckruyt

Na een kort welkom met voorstelrondje gaan we op locatie aan het slag en in dit geval actief luisteren naar de uitleg en instructie van Lotte.

Aangezien ik vijftientig uur per dag schoolmeester ben, bestaat het volgen van een opleiding/cursus m.i. uit een proactieve houding tijdens deelname, actief luisteren en het geleerde/gehoorde schriftelijk vastleggen, zodat je het terug kunt halen.

Hieronder lees je mijn uitgewerkte aantekeningen en deze zijn opgebouwd in volgende onderdelen:

1. Algemene informatie rondom sinusbeheer
2. Flora
3. Fauna
4. Laarstraat

1. Algemene informatie rondom het sinusmaaien en/of het sinusbeheer

Sinusbeheer of sinusmaaien is niets anders dan **gefaseerd maai-beheer**.

Sinds enkele jaren een veel toegepaste beheerwijze in natuurgebieden en er komen frequent vragen in de trant van:

- Hoe vaak?
- Hoe lang?
- Hebben jullie een sinusmaaier?

Het afgelopen jaar hebben we als werkgroep geprobeerd en gekeken naar de effecten.

Onze conclusie: **"Je kunt eigenlijk niets fout doen"**.

Lotte bevestigt dit.

Van klassiek beheer naar sinusbeheer:

- maaien om te **verschralen** en hiermee dominante grassen en kruiden **niet dominanter te laten worden** en
- **kruiden** die groeien via een bladrozet meer licht en lucht te geven;
- **afvoeren is essentieel** voor flora en fauna.

Voor de fauna is sinusbeheer het beste van twee werelden: insecten kunnen "weg" en hiermee leg je een goede basis voor de insecten.

- start met het **sinuspadd**: zo breed en handig als je zelf wilt. Dit kan de maaigang van de vingerbalk zijn of de draaislag van de bosmaaier.

Het gemaaide gras afvoeren.



Knotploeg Duiven

- Voor het sinuspad geldt: **Hoe meer golven/bochten, hoe meer oppervlak.**

Dit eerste sinuspad is erg interessant voor insecten om hun eitjes af te zetten.

Doel van het sinusbeheer: **meer insecten en bloemen** (door genoeg licht en lucht voor bladrozetten).

Onvoorspelbaar beheer stimuleert de groei van kruiden. Het doel is meer **variatie** in het terrein verkrijgen door maai-beheer.

Lotte vertelt kort over witte en rode klaver en welke voorkeuren deze kruiden hebben.

Het begrip "bloei-boog" wordt kort genoemd.

Wat is een bloei-boog?

Een bloei-boog, ook wel bloesem-boog, is een ontwerp voor insecten in de tijd. Niet alleen de hoeveelheid stuifmeel of nectar is belangrijk, maar vooral ook de spreiding door het jaar heen. Bij een bloei-boog kies je de planten op bloeiperiode en zorg je zo dat er altijd voldoende dracht voor insecten is. In veel tuinen staat in april, mei en juni van alles in bloei. Maar insecten hebben in het vroege voorjaar en het late najaar ook voedsel nodig en dan is dat vaak schaars. Bron: <https://www.thepollinators.org/365-dagen-een-bloeiende-tuin>

Achtergrondinformatie heb ik aan dit verslag toegevoegd.

Sinusbeheer

- drie of vier keer maaien
- monitoren wat er gebeurt

met als **doel meer bloesem en insecten** op het terrein

met als bijeffect: een "rommelige" aanblik

Sommige **grassen** kunnen erg **dominant** worden. Witbol, rietgras en struisgras worden genoemd. Dat geldt ook voor de paardenbloem.

Tip: determineer deze grassen en zoek uit wanneer deze grassen het hardst groeit.

Afzetten voordat de hardheid in de stengelvorming op z'n grootst is.

Dus ook voor de bloei en afvoeren van het maaisel.

Sinusbeheer is **behoud beheer**.

De enige "fouten" die je kunt maken, zijn:

- niet maaien
- laten liggen van maaisel

Sinusbeheer is **consequent beheer**: dus jaarlijks maaien en een ander sinuspad of een ander vertrekpunt kiezen.



Knotploeg Duiven

Uitgangspunten in het sinusbeheer worden gevormd door de overgang van

- hoog naar laag
- vochtig naar droog
- winderig naar luw
- warm naar warmer

Op de Laarstraat kunnen we het sinuspad ook door de singel aan de noordkant laten lopen, maar zeker ook door de wilgenrij.

Voor de randen geldt: **dit maai je anderhalf jaar niet.**

In de singel staat sleedoorn en meidoorn: deze met de bosmaaier afzetten en niet met de vingerbalk. (De doorns zorgen voor lekke banden bij de vingerbalk.)

- **Hooiruiters** of muizenruiter

Vanuit de hoeken van dragers bouw je de hooiruiters naar boven op. Door de conische vorm loopt regenwater er gemakkelijk vanaf.

Het hooi is ook heel droog van binnenin de hooiruiters.

Onze hooiruiters zijn mooi open van onderen (Overigens door beesten open gehouden) en de zaden vallen omlaag en bieden voedsel voor muizen, die weer tot voedselbron voor torenvalken en buizerds.

Het hooi dat er afvalt en rond de hooiruiters ligt, vormt wel weer voeding. Je kunt kijken wat er gebeurt. Kortom, of opsteken op de hooiruiters of laten liggen **monitoren** wat gebeurt er.

Gevaren

In het werken in dit type terrein zijn **teken** een gevaar waar je rekening mee moet houden.

Een ander gevaar vormt de bosmaaier met wegslingerende stukjes. Gebruik de PBM's preventief: gehoorbescherming en veiligheidsbril



Knotploeg Duiven

2. Flora

Bij dit onderdeel heb ik de bijzondere grassen en kruiden van deze ochtend opgezocht en enigszins uitgewerkt.

Dankbaar heb ik gebruik gemaakt van de informatiebron: www.ecopedia.be

Eveneens vind je achtergronden in de bijlage of op onze website: www.knotploegduiven.nl

Witbol of *holcus lanatus*

Beschrijving:

Gestreepte witbol is een dichte pollen vormende, vaak slechts enkele jaren oud wordende voorzomer- en zomerbloeier zonder wortelstokken.

De hele plant - stengel, bladschede, bladschijf, pluimtakken en kelkkafjes - is dicht en fluweelachtig zacht behaard. De bladscheden

vertonen vaak paarsrode lentstrepen als een pyamabroekspijp. Gestreepte witbol behoort tot de opvallendste grassen, vooral als hij met roze tot lichtpurperen pluimen massaal de hooilanden tooit, maar ook de bleker bloeiende planten in de halfschaduw vallen door hun fluwelig uiterlijk genoeg op. Bron: ecopedia.be



Rietgras of *phalaris arundinacea*

Rietgras is een oeverplant van natte milieus met sterk wisselende waterstanden en voedselrijk of zelfs vervuild water.

Bron: ecopedia.be



Paardenbloem of *taraxacum officinale*

De paardenbloem is een gekende plant met gele bloemen en zaden in pluisjesbollen die kinderen graag wegblazen. De bladeren liggen plat of rechtopstaand in een rozet, waardoor ze goed bestand zijn tegen begrazing en maaien. In een dicht gazon zal paardenbloem wat moeilijker kiemen, maar als er wat beschadiging is van de grasmat des te meer. Bron: ecopedia.be





Knotploeg Duiven

Bitter barbarakruid of *barbarea intermedia* groeit tussen de wilgenrij.

Bitter barbarakruid is een tamelijk kleine plant waarvan alle bladeren geveerd zijn. De bovenste stengelbladen hebben een smalle eindslip, een of meer paren zijslippen en gewimperde oortjes. Hierin verschilt deze soort van Gewoon en Stijf barbarakruid, waarvan de bovenste bladeren minder diep ingesneden zijn en een grote eindslip hebben. De hauwen staan bij Bitter barbarakruid rechtop en vormen een dichte tros, die er onregelmatig uitziet. Bron: *ecopedia.be*



Bij de sloot aan het westzijde, achter de wilgenrij, staan we stil bij het eigendom van de sloot.

- Nu nog watervoerend;
- Nalopen wie de eigenaar is en wat het beheer inhoudt;
- Meenemen in het sinusbeheer en deels uitmaaien;

Vervilt gras wordt gezien op meerdere plekken.

Conclusie: hier is niet actief gemaaid en dit in al mei maaien en afvoeren.

Klimop is een waardevolle late bloeier en biedt ook in het late voorjaar nog bessen om te eten.

Met de toelichting dat klimop bomen niet verzwakt en/of verstikt, dit is echter wel een hardnekkig geloof, meldt Lotte.

De **struikklimop** of *hedera helix aborescens* wordt momenteel volop gestekt om in het najaar het terrein te versterken en de bloeiboog te vergroten.





Knotploeg Duiven

3. Fauna

Nestkast voor een torenvalk.

Is dat hier een optie gezien de aanwezigheid van torenvalken?

- Torenvalken hebben een vrije in- en uitvlucht op een hoogte van 5 à 6 meter nodig.

Uilen?

Uilen vragen om meer bedekking in het landschap.

Bron:

<https://www.vogelbescherming.nl/beleefdelente/blog/lezen/eigen-kast>



4. Laarstraat, specifieke opmerkingen toegespitst op "onze groene stapsteen"

Sinusmaaien aan de Laarstraat

- Maai de eerste keer na de maand mei.
- Iemand loopt vooruit, opdat dieren kunnen weggkomen.
- Informeer de burenen/de omgeving.
- Brandnetels kunnen blijven staan op geïsoleerde plekken.
- Bloeihoog realiseren: dus op elk moment bloei.
- Differentiëren: een stap op zij en het beeld is anders.
- Guldenroede is flink present op het terrein. Voor de Canadese guldenroede geldt: dit is een invasieve exoot.
- Niets te dominant laten worden.
- Grassen: veel vossenstaart en witbol.

Minimaal anderhalf jaar laten staan: afzetten van eitjes, groei en rustplek.

Aan het eind van het seizoen -na de zaadvorming- maaien.

- Laat je organisch materiaal liggen, vormt dit een voedingsbodem voor bijvoorbeeld brandnetels.

- Onze hooiruiters zijn prima opgebouwd: het hooi is droog en staat goed van de grond af. Het hooi rond de ruiters zorgt voor voeding. Er ontstaat zo een rijkere plek en dat is prima.

Tip: Trek na of een boer dit hooi nog wil gebruiken om te voeren.

Maaien van het sinuspad met de vingerbalk: gebruik een voorloper.

Met de bosmaaier is dat minder noodzakelijk. Binnen het sinuspad maaien doe je -gezien de grootte- met de vingerbalk.

Advies van Lotte: Maai op dit terrein twee sinuspaden.

In **begin mei** maai je het **eerste pad**.

In **juni** het tweede. Hiervoor reken je terug van het roefelen op 1 juli 2023, zodat we de kinderen kunnen inzetten bij het harken van het hooi, het opbouwen van hooiruiters en het afvoeren met zeilen van het gras.



Knotploeg Duiven

- Verschralen

"Verschralen van deze zware en vruchtbare kleigrond?"

"Kan dat en is dat zinvol?"

Verschralen van deze kleigrond is niet goed mogelijk; kleigrond houdt mineralen zeer lang vast.

Bij het afvoeren van het maaisel heb je wel **invloed op licht en lucht**.

Struweel of **singels** kun je elke zes à zeven jaar afzetten.

Dat geldt ook voor de **zwarte elzen** op het talud; zij stuwen elkaar omhoog.

Bewateringszakken is een ideale wijze van bewateren. Je bewatert alleen de boom en niet de omgeving.

Tip voor het natuurbeheer in het algemeen: **Werk efficiënter, niet harder!**

Perfect in het natuurlijk beheer bestaat:

- Maaien en afvoeren.
- Kijk wat er gebeurt?
- Ben je blij met wat er gebeurt?



De poel aan de Laarstraat op zaterdag 15 april 2023.

Duiven, 17 april 2023

Joop Bakker